

TAPAHTUI OMASSA PIIRISSÄ

KARJALAN SIVISTYSSEURA

VKL 1906–1986

KARJALAN HEIMON vuoden viimeinen numero ilmestyy jouluksi. Sen painoaikataulu on kirjapainon ja itsekkunkin joulukiireiden takia ylen tiukka: lehteen tarkoitettun aineiston pitää olla toimituksessa jo **mar-raskuun puoliväliin** mennessä (15.11.), joten kiirettä pitää.

□ **LEHDEN TOIMITTAJA** kaipaa vielä valokuvia heimopakolaisista kansanopistoissa. Niitä peräänkuulutamme jo aikaisemminkin. Pari lähetystä posti toi, mutta eipä lisä pahaa tekisi, joten katselkaapa arkistojanne. Lainaksi saatuja arvokkaita kuvianne — voitte myös lähettää kopiot — kohtelemme mitä suurimmalla huolella.

Mainittakoon tässä, että maamme kansanopistoissa opiskeli 1920-luvun alussa lähemmäs 800 Vianan ja Aunuksen nuorta eli sangen monen 'muamo ta tuatto' sai kansanopistossa vietetystä talvikaudesta hyödyllisiä tietoja ja hyvät eväät vastaiselle elämälleen.

Huomio karjalaiset!

HALPA HINTA, PITKÄ MITTA, vienankarjalainen laukkukauppa.

□ **Kaikille karjalaisille tärkeä läheteos** laukkukau-
pan historiasta ja ilmestyy SKS:n kustantamana mar-
raskuussa. Teoksessa on runsaat 200 sivua ja nelisen-
kymmentä valokuvaa. Ohjehinta on 108 markkaa.

□ **Hankkikaa tämä arvokas merkkiteos** joululahjak-
si tai omaan kotikirjastoonne **nyt seuramme kautta.**

**Tilaukset 30.11. mennessä os. KARJALAN SIVIS-
TYSSEURA, Luotsik. 9 D 10 00160 Hki tai puh.
90-505 1893 (Ilmari Homanen) tai 918-504 075 (Sakari
Vuoristo).**

MERKKIPÄIVIÄ

Kirkkoherra Hannu L o i m a täyttää 1.11.88 60 vuotta oensuussa.

Hannu on syntynyt Suistamalla. Hän on pitkän ja moni-
vuolisen opintien kulkija. Pappisseminaarin lisäksi kävi
Clementti- ja Oriveden opistot ja hankki kokemusta Kuopi-
ossa, Joensuussa, Parikkalassa ja Helsingissä.

Toimi Itä-Karjalan kansanopiston musiikin- ja uskonno-
pettajana. Vuodesta 1968 lähtien oli kirkkoherrana Ilo-
mantsissa siis Pogostan pappina, jolla nimellä ilmestyi myös hä-
nen kirjoittamansa kirja. Kirkkoherra Loima on ahkerana ky-
lämiehenä ottanut kantaa moneen asiaan. Myös lehteämme
Karjalan Heimoa on hän usein avustanut. Toivotamme hy-
vää terveyttä ennenaikaiselle sairaseläkkeelle siirtyneelle aut-
ajallemme.

TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET

Maanviljelijä Lauri Martiskainen kuoli 17.7.88 Lieksassa. Hän oli syntynyt 27.7.1906 Suojärven pitäjän Vegaruksen kylässä. Perimätiedon mukaan Martiskaiset lähtivät uskonvai-
nojen aikana Ilo-mantsista, suuntana Tverin seudut. Matkan varrella löytyi kuitenkin sopivia asuinpaikkoja, joten he py-
sähtyivät Suojärven Vegarukseen, Vuonteleeseen ja Kaitajär-
velle. Kirjailija Elna Pelkonen mainitsee Martiskan asuneen jo 1650 Ilo-mantsin Hattuvaarassa. Muita Martiskaisia hän mainitsee asuneen Vuottoniemessä, jota bieglöitarinan mu-
kaan Löttösten kyläksi kutsuttiin. Tuo nimi — Löttöset — säilyi myös Kaitajärven Martiskaisilla vielä 1939.

Lauri kasvoi kylässä, missä suomalaisuutta pidettiin arvos-
sa. Kyläläiset valitsivat — ennen Suomen itsenäistymistä —
opettajakseen isänmaallisen Matti Pajusen. Sen ajan valta-
herrat eivät valia hyväksyneet vaan hylkäsivät, kun Matti on liian suomenmielinen. Mikä miellytti kyläläisiä, ei miellyttä-
nyt valtaherroja.

Sodissa ei isänmaallisuus ollut vikana. Niinpä Lauri jou-
tui talvisodassa ikämiehenä taistelemaan Kollaen myrskyis-
sä ja jatkosodassa kersanttimme oli Syvärin suunnalla.

Sotien jälkeen alkoi evakkotaival. Mutkien kautta se päättyi Pielisjärven Marajälähteen. Sinne Lauri raivasi maatilaa ja rakensi elämänsä toisen uuden kodin perheelleen, pöydän ympäri kertyi jo 12 lasta.

Yhteiskunnallisten asiain hoito kuului aina Laurin ohjelmaan. Niin Suojärvellä kuin Pielisjärvelläkin hän toimi luottamusmiehenä kunnan ja ortodoksisen seurakunnan tehtävissä. Erityisen läheinen oli hänelle työ suojärveläisten sivistyspyrkimyksiä hoitavassa pitäjäsäätiössä nimeltään Suosäätiö, jonka hallituksen jäsen hän oli kuolemaansa saakka.

Lauri Martiskainen

Karjalan Sivistysseura sai lukea Lauri Martiskaisen niiden auttajien joukkoon, joiden puoleen käännettiin, kun muualta ei apua saatu. Niinpä Lauri selvitti meille syyt, miksi sulhastuksiin aina vastattiin, vaikka tiedettiin jo ennakkoon, ettei tytärtä tälle sulhastajalle anneta. Edelleen hän selvitti näkemysensä hypylle menosta ja uhasta panna pinoh. Jälkimmäiseen kertoi konstitkin, kuin hän selvisi Vuonteelen brihojen uhkauksilta. Viimeisen ja tärkeimmän avun hän antoi, kun tunnisti 90 vuotta tuntemattomana olleen — Suojärven emännän. Tämä emäntä lauloi Sortavalan laulujuhilla jo 1896, mutta kaikissa kuvissa hänen kohdallaan lukee — tuntematon emäntä Suojärveltä. Emäntä oli Marppa Tsutsunen. Hänet naittiin Lisvaarasta Vegarukseen, sieltä Vuonteelleeseen ja Vuonteelleesta Leppäniemeen.

Kepeät mullat auttajamme hautakummulle.

KOSTI PAMILO

Karjala-lehteä kaikkiaan 43 vuotta palvellut toimittaja Niilo Yrjölä kuoli 13.7.1988 Helsingissä. Hän oli syntynyt 22.10.1900. Hänen terävän kynänsä jälki näkyy monissa historiikkeissa ja elämäkertateoksissa. Seuramme kunniapuheenjohtajan, kauppaneuvos Ville Mattisen elämäkertateos — Yritäjäaateen lipunkantaja — oli Niilo Yrjölään käsialaa.

Pietarissa syntyneenä häntä kiinnostivat siellä toimineen suomalaisen yhdyskunnan kuin myös Inkerin suomalaisten koulu-, sivistys- ja yhteiskunta-asiat, joista usein laati artikkeleita. Usein hän kirjoitti nuorisoseuratyöstä ja lempiharrastuksestaan urheilusta.

Kansakoulunopettaja Aili Saransaari, o.s. Järvinen, kuoli 13.7.88 Helsingissä. Hän oli syntynyt 12.12.1906 Tampereella. Aili valmistui 1928 opettajaksi Sortavalan seminaarissa. Ensimmäiset vuodet toimi opettajana Jämijärvellä ja Uukuniemessä. Mentyään naimisiin porajärveläisen Mikko

Saransaaren kanssa hän siirtyi miehensä mukana Raja-Karjalaan. Vuosina 1930—36 he toimivat opettajina Korpi-selän Ägläjärvellä ja vuosina 1936—38 Impilahden Ristiojalla, syksystä 1938 lähtien Helsingissä.

Raja-Karjalassa oloaikana lisääntyi Karjalan tuntemus. Hämmäläinen alkoi karjalaistua. Miehensä rinnalla hän oli mukana monessa järjestössä; hän toimi myös martoissa ja lotissa. Kun osa järjestöistä lakkautettiin, niin Saransaaret eivät vetäytyneet sivuun, vaan aloittivat työnsä Karjalan Sivistysseurassa, Mikko johtokunnassa ja Aili 1952 perustetussa naisjaostossa, jonka ensimmäiseksi sihteeriksi hänet valittiin.

Opintoretki vuonna 1928

Kuva esittää laatonkankarjalaisia opintokerholaisia keväällä 1928 Turussa. Muina kohteina olivat Helsinki ja Tampere. Kuvan oikeassa laidassa 'furaska piänsä' on Kosti Pamilo. Mukana oli osanottjia kaikista alueen pitäjistä, vaikka nimet ovat unohtuneet. Kuka tuntee itsensä?

Helsingin ort. seurakunnan valtuuston vaalit 30.—31.10.

Maamme suurimman ortodoksisen seurakunnan täydennysvaalit pidetään lokakuun lopussa. Valtuustoon valitaan seitsemän uutta jäsentä. Vaali on seurakunnassa tärkeä tapahtuma. Siitä on todisteena lähes tuhanteen nouseva äänestäjien joukko.

Karjalaisuus on aina runsaasti edustettuna suomalaisten ortodoksien ehdokkaissa. Tänä vuonna kolmen ehdokkaan juuret ulottuvat Suistamolle, kahden Impilahdelle ja myös Salmi sekä Ilomantsi ovat edustettuina. — Jos Sinulla on äänioikeus, käytä sitä. Saat äänestää kaikkiaan seitsemää ehdokasta.

Suomalaiset ja karjalaiset ehdokkaat ovat Veinola Tyyne (2), Tuomela Urpo (4), Sorsa Arvo (5), Nikkanen Irinja (8), Lehmusvuori Jouki (10), Ohisalo Johannes (11) ja Venkula Jaana (15).